

**DZIESMAS TEKSTA APGUVE, IZMANTOJOT KUSTĪBAS,
MŪZIKAS MĀCĪBĀ 6-7 GADUS VECIEM SKOLĒNIEM**
*Learning the Song Lyrics Through the Movement in Music
Teaching for the Pupils aged 6-7*

Iveta Kepule
Rēzeknes Augstskola

Abstract: *Good reading literacy is one of the basic social and economic requirements for the society of the 21st century. Not all pupils have sufficient reading literacy starting the first grade. Poor reading literacy does not allow the pupils to synthesize melody with the lyrics successfully ; pupils concentrate on reading the lyrics but not on the reproduction of sound and melody in specific rhythm and pitch.*

The aim of the research is to develop specific methodological techniques for learning the song lyrics through the movement, in order to improve the singing skills of the pupils during the integrated process of music teaching, taking into consideration the modern social processes. The methods of the research: the article reflected the analysis of scientific literature, the opinions are based on the use of the author teaching experience. The article provides a standpoint and practical experience for learning the song lyrics in combination with movements, gestures and mimics.

Keywords: *movements, imitation of movements, reading literacy, music teaching, perception of music, imitation of characters' actions*

Ievads
Introduction

Valodai ir būtiska nozīme skolēna intelektuālajā, emocionālajā un sociālajā attīstībā. Tā ir domāšanas un saziņas līdzeklis, ar kuru izsaka pārdzīvojumus. Tā ir viena no svarīgākajām prasmēm, kuru skolēni izmanto sadzīvē, mācību procesā un pašizpausmē.

Labā lasītprasme ir viena no 21. gadsimta sabiedrības sociālajām un ekonomiskajām pamatprasībām. Rakstītais vārds ir sastopams it visur, tāpēc lasīšana ir pamatprasme, kas nepieciešama gandrīz katrā dzīves jomā. Tiem, kuriem lasītprasme ir nepietiekama, izaugsmes izredzes mūsdienu sabiedrībā ir ierobežotas. Tomēr, uzsākot mācības 1.klasē, ne visiem skolēniem ir pietiekama lasītprasme. Skolēni lasa lēnā tempā, neuztver izlasīto, kas apgrūtina dziedāšanas prasmes apguvi. Muzicēšanas procesā svarīgu vietu ieņem simultānā uztvere, bez tās nav iedomājams muzikālā materiāla loģisks izklāsts. Taču šī spēja ir gandrīz netverama parādība. Simultānēšanas spēja ir indivīda spēja vienlaicīgi, momentāli aptvert visus kādas darbības vai parādības komponentus. Tā nosaka indivīda uztveres pāreju no sukcesīvām, t.i., secīgām, pakāpeniskām formām uz simultāno, vienlaicīgo formu. Simultānai uztverei ir ievērojama loma jebkures indivīda darbības, arī mācību produktivitātes paaugstināšanā (Birzkops,1986).

Viens no iemesliem, kas kavē lasītprasmes apguvi, ir maz attīstītas simultānēšanas jeb vienlaicīgas uztveres spējas. Lasot skolēnam jāreproducē visi teksta komponenti – saturs, forma un emocionalitāte (Lasītprasmes mācīšana Eiropā: konteksts, rīcībpolitika un prakse, 2011). Šo faktoru attiecinot uz mūzikas mācību rodas situācija, kurā nepietiekamā lasītprasme neļauj skolēniem veiksmīgi sintezēt melodiju ar vārdiem, skolēni koncentrējas uz dziesmas vārdu lasīšanu, nevis skaņas, melodijas reproducēšanu noteiktā ritmā un augstumā. Dziedātprasmes apguve ir svarīga mūzikas stundas sastāvdaļa. Tāpēc, aizvietojojam skolēnu nepietiekamo lasītprasmi ar dziesmas tēlus un tēlu darbību imitējošām kustībām, skolēni visu savu uzmanību var veltīt dziedātprasmes attīstīšanai.

Raksta mērķis: izstrādāt konkrētus metodiskus paņēmienus dziesmu tekstu apguvei, izmantojot kustības, lai integrētā mūzikas mācības procesā attīstītu skolēnu dziedātprasmi, ņemot vērā mūsdienu sociālos procesus. Pētījuma metodes: rakstā veikta zinātniskās literatūras analīze un autores personiskās pedagoģiskās pieredzes refleksija. Rakstā piedāvāts autores skatījums un praktiskā pieredze dziesmu tekstu apguvei saistībā ar kustībām, žestiem un mīmiku, lai veicinātu dziedātprasmes veidošanu mūzikas mācībā 6 – 7 gadus veciem skolēniem.

Kustību lietojuma nepieciešamība dziesmas teksta apguvē *The necessity to use movements for learning song's text*

Mūzika izriet no emocijām un pēc tam pārveidojas ritmiskās kustībās. Elza Findleja (Findlay, 1971) uzskata, ka cilvēks ir fizikāla sistēma, kas pakļaujas ritmiskas noteikumiem.

Kustības ir svarīgs priekšnoteikums un līdzeklis skolēna vispārīgai attīstībai gan spēju, gan psihs attīstībai, jo kustības ir viena no cilvēka organisma iedzimtām vajadzībām (Maslow, 1943, 2011). Pamatojoties uz rotaļu kā vadošo darbību 6 -7 gadus veciem skolēniem, varam apalvot, ka arī mācību darbības rotaļu veidā ļauj sasniegt augstāku skolēna spēju un izaugsmes rezultātu. Mūzikas pedagoģijā zinātnieki akcentē darbību. Cilvēki apgūst pasauli, kurā dzīvo, - apgūst zināšanas par to, iegūst pieredzi, attīsta savas spējas un veido attieksmes – aktīvi darbojoties šajā pasaulē (Jank, 2005). Mūzikas nodarbībās viens no pielietotākajiem darbības, arī komunikācijas veidiem ir kustības, žesti un mīmika.

Intelekts, jūtas, iztēle un emocijas ierosinās darbībā un kustībā. Dažas kustības, žestus skolēns pārņem neapzināti, patstāvīgā ceļā atdarinot, citus žestus apzināti un mērķtiecīgi skolēnam māca pieaugušais (Цейтлин, 2000). Ļaujot skolēniem darboties mērķtiecīgi organizētās kustību aktivitātēs mūzikas stundās, iespējams veicināt dziedātprasmes apguvi, ko bieži kavē 6 -7 gadus vecu skolēnu vēl neapgūtā lasīšanas prasme. Sākotnēji nepieciešams veidot priekšstatus par elementārām kustību valodas izteiksmes iespējām, lai varētu

saprasties bez vārdiem. Ja skolotājs žestus un mīmiku izmanto un pielāgo kā papildinājumu dziesmas apgūvē un maina tos pēc notikumu vajadzības, tad skolēns, kurš vēl nepārvalda lasītprasmi, tos izmanto kā papildus komunikācijas līdzekli dziesmas teksta apgūvē. Mācoties izteiksmīgi kustēties un imitēt skolotāja darbību, skolēni apvieno vārdu un kustību valodu. Kustības, žesti, mīmika rada asociācijas par konkrētu darbību. Apgūstot šo metodisko paņēmieni, skolēni var stāstīt stāstus un dziedāt dziesmas nekoncentrējoties uz nepietiekamo lasītprasmi. Šādas darbības, kas sastāv no dažādu kustību atdarināšanas, attīsta bērnu iztēli un ļauj apgūt dziesmas vārdus. Kustību izpilde ar pārvēršanos dziesmas tēlā – tā nav tikai spēle, bet arī prieks, brīvība, emocijas, tātad aktīva skolēna reakcija uz dažādām situācijām, kas veicina skolēnu pašizpaušmi un motivāciju. Skolotājs organizē un virza šo procesu, bet pēc iespējas ļauj skolēniem darboties patstāvīgi un pēc pašu iniciatīvas. Bērniem var piedāvāt tādas kustības, kas veicina savstarpējo sapratni un prasa savstarpēji saskaņotas kustības. Kustību galvenajam stimulam vajadzētu būt skolēna fantāzijai, ko ierosina skolotājs.

Ideja mācīt mūziku caur ritmisku kustību sakņojas E.Ž.Dalkrozas pieejā (Dalkroze, 1912). Ritmiska kustība, tomēr ir tikai viens aspekts. E.Ž.Dalcrozās pieeja sniedz iespēju skolēniem sintezēt klausīšanās apmācību un ritmikas pieredzi ar savu iztēli un radošajām idejām. Šī pieeja atbilst E.Gordona (Gordon, 1997) aprakstītajiem mācīšanās posmiem:

1. vispārīgu jēdzienu apguve,
2. mācīšanās caur radošumu vai improvizāciju,
3. mācību vielas teorijas apguve.

Pieeja paredz apvienot arī visas klases aktivitātes, ņemot vērā skolēnu atšķirīgo muzikālā snieguma potenciālu. Skolotājs piedāvā dažādas kustības, saistot tās ar dziesmas apguves mērķi.

Diemžēl, mūsdienās mūzikas stundas tiek organizēta tradicionāli – skolas solos. Šāda stundas organizācijas forma ierobežo kustību lietojumu mūzikas mācībā, tomēr neizslēdz kustību izmantošanu mūzikas stundās.

Dziesmas tēlu un tēlu darbību imitācija kustībās

Imitation of the characters and their actions in movement in a song

Dziesmas sižetā viens un tas pats personāžs var pārdzīvot daudzveidīgas emocijas. Skolēni ļoti labi izprot skolotāja piedāvāto dziesmas teksta interpretāciju un labprāt piedalās tā atveidošanā.

Viena no populārākajām latviešu tautsdziesmām, kuras apgūst mūzikas mācībā 6 – 7 gadus veci skolēni ir latviešu tautsdziesma „Kur tad tu nu biji?” (skat.1.tabulu). Šīs tautsdziesmas apgūvē izmantotās kustības saistītas ar dziesmas tekstu, tādējādi raksturojot dziesmā minētās vietas vai darbības atspoguļojumu caur noteiktu kustību: sudmalas – griešanās, bīdelēšana – malšanas kustība, gardumu ēšana – apļveida kustība ap savu vēderu, darbības

apliecinājums – galvas mājieni, pēriena imitācija – sīki palēcieni. Skolēniem šīs kustības kā darbības imitācija ir pazīstamas no iepriekšējiem mūzikas apguves posmiem, tāpēc dziesmas teksta apguve saistībā ar konkrētajām kustībām nesagādā grūtības. Skolēni dziesmas dziedāšanu ar kustībām uztver kā savdabīgu, jautru rotaļu, kas atbilst dotā vecumposma uztveres īpatnībās un rotaļai kā vadošai mācību darbībai 6-7 gadus veciem bērniem. Uzsākot darbu pie skaņas un vokālā toņa veidošanas mūzikas mācībā, svarīgi ir skolēniem veidot pareizu stāju un elpu. Attiecībā uz latviešu tautasdziesmas „Kur tad tu nu biji?” interpretāciju caur kustību, šīs pamatiemaņas tiek veidotas katra panta pirmajā teikumā, rindā, kura izsaka jautājumu. Skolēniem tiek dots uzdevums iejusties dziesmas tēlā un nopietni izdziedāt dziesmas centrālo jautājumu. Skolēni, paši sev nemanot, attēlo nopietnus dziesmas varoņus jeb tēlus, kas pirms dziedāšanas ieņem pareizu stāju un elpu.

Šī latviešu tautasdziesma ir izmantojama dziedot grupās. Viena skolēnu grupa uzdod jautājumu, otra – atbild. Ikdienas darbā gadās situācijas, kurās skolēni dzied nedroši un nepārliciecināši. Šajā tautasdziesmā iejūtoties savā lomā, skolēni dzied pārliciecināši.

Izmantojot šīs pašas kustības skolēni dziesmu dziedāt var arī sēdus. Īpašu prieku sagādā pēdējais pants, kurā pērienu attēlo veicot mazus palēcienus sēžot uz krēsla.

1.tabula

Latviešu tautasdziesmas „Kur tad tu nu biji?” tēlu un tēlu darbību imitācija kustībā
Imitation of the characters and their actions in movement in the Latvian folk song „Kur tad tu nu biji?”

Dziesmas teksts	Kustību apraksts
Kur tad tu nu biji, āzīti manu?	Pamatstāja.
Sudmalās, sudmalās, kundziņi mans.	Griežas ap savu asi.
Ko tad tu tur darīji, āzīti manu?	Pamatstāja.
Rudzus, miežus bīdelēju, kundziņi mans.	Rāda malšanas kustību.
Ko tad tu tur ēdi, āzīti manu?	Pamatstāja.
Pienu, medu, pienu, medu, kundziņi mans.	Rāda apļveida kustības ap savu vēderu.
Vai tad tev tur pēra, āzīti manu?	Pamatstāja.
Pēra gan, pēra gan, kundziņi mans.	Ar galvas mājieniem apliecina apstiprinošu atbildi uz dziesmas jautājumu.
Kā tad tu tur brēci, āzīti manu?	Pamatstāja.
Mik, mik, mē, mik, mik, mē, kundziņi mans.	Izpilda sīkus palēcienus uz vietas.

Līdzīgi izpildāma ir bērnu dziesma „Kartupelis” ar J.Sildegas mūziku un V.Ļūdēna vārdiem (skat. 2.tabulu). Atšķirībā no latviešu tautasdziesmas „Kur tad tu nu biji?” šajā dziesmā veic ritmiskus pagriezienus ar pietupieniem uz labo un uz kreiso pusi un imitē dziesmas tēla galvenās darbības un vizuālo izskatu. Kā pozitīvs moments jāmin metro-ritmiskās sistēmas un kustību koordinācijas attīstīšana un nostiprināšana caur ritmisku kustību - pietupieniem. Vienlaicīgi skolēni atceras, ka pagriezieni kopā ar pietupieniem ir jāizpilda panta 1.teikumā,

bet 2.teikuma laikā jāveic cita imitējoša darbība. 2.teikuma tēlu darbību imitācija atspoguļo dziesmas sižetu. Skolēni viegli uztver dziesmas tekstu un dziesmas tekstā attēlotās darbības. Tā kā viņiem ir skaidrs dziesmas teksts, visu uzmanību var veltīt pareizai skaņas un melodijas veidošanai. Šāds kustību dalījums abās iepriekš minētajās dziesmās ļauj skolēniem vieglāk uztvert dziesmas mūzikas formu un perioda dalījumu 2 teikumos.

2.tabula

Bērnu dziesmas „Kartupelis” (J.Sildega mūzika, V.Ļūdēna vārdi) tēlu un tēlu darbību imitācija kustībā

Imitation of the characters and their actions in movement in the children’s song „Kartupelis”(music by J. Sildega, lyrics by V. Ļūdēns)

Dziesmas, dzejoļa teksts	Kustību apraksts
Kartupeli, kartupeli, Kur ir tavi brāļi? Rīgas tirgū, Rīgas tirgū, Tur ir mani brāļi.	Novieto rokas uz gurniem un vienlaicīgi itmiski griežas pa labi un pa kreisi. Ar roku rāda „Rīgas tirgus” virzienu.
Kartupeli, kartupeli, Ko dar’ tavi brāļi? Maisā tup, maisā tup, To dar’ mani brāļi.	Novieto rokas uz gurniem un vienlaicīgi ritmiski griežas pa labi un pa kreisi. Veic pietupienus.
Kartupeli, kartupeli, Kādi tavi brāļi? Lieli, resni, apaļīgi, Tur ir mani brāļi.	Novieto rokas uz gurniem un vienlaicīgi ritmiski griežas pa labi un pa kreisi. Attēlo resnus, apaļīgus kartupeļus, ar roku kustībām rādot lielu vēderu.
Kartupeli, kartupeli, Kā sauc tavus brāļus? Kartupeļi, kartupeļi, Ne jau kāļi.	Novieto rokas uz gurniem un vienlaicīgi ritmiski griežas pa labi un pa kreisi. Paātrina dziesmas tempu, pēdējā vārdā pāriet uz rečetatīvu vai skandēšanu.

Dziesmas „Pelīte” (J.Ķepīša mūzika, latviešu tautasdziesmas vārdi) (skat.3.tabulu) tēla – pelītes un tās darbības imitācija noris izmantojot kustības telpā. Skolēni veido apli, kurā centrā ir skolēns „pelīte”, apkārt skolēni „graudi”. Skolēni attēlo malšanas kustību, kas viņiem ir zināma no iepriekšējām mūzikas mācības nodarbībām. Kā novitāte kustību imitācijā parādās skaitļa vārdu atspoguļojums saistībā ar skolēnu – pelīšu skaitu. Pantu skaitu dziesmā iespējams variēt atkarībā no skolēnu vēlmes darboties. Ja skolēni vēlas, pelīte var savākt vairāk graudu. Dziesmas teksta apguve skolēniem grūtības nesagādā, tomēr skolotājam ir jāpievērš uzmanība kustības plūsmas organizācijai. Vienkāršākajā dziesmas tēlu darbību imitācijā skolēni – graudi veido statisku apli, bet kustības, pārvietojoties aplī, veic tikai pelīte. Sarežģītākā dziesmas tēlu imitācijas variantā visi skolēni veicot malšanas kustību pārvietojas pa apli, skolēns – pelīte pārvietojas pretējā virzienā. Kad skolēni apguvuši dziesmu, skolēns – pelīte savā vietā izvēlas pats jaunu dziesmas darbību imitācijas

vadītāju. Ar šādu darbību skolēni stiprina sadarbības un lēmuma pieņemšanas prasmes.

3.tabula

Bērnu dziesmas „Pelīte” (J.Ķepīša mūzika, latviešu tautasdziesmas vārdi) tēlu un tēlu darbību imitācija kustībā
Imitation of the characters and their actions in movement in the children’s song „Pelīte” (music by J. Ķepītis, lyrics of the Latvian folk song)

Dziesmas, dzejoļa teksts	Kustību apraksts
Mala, mala pelīte vienu rudzu graudu Samalusi vienu graudu tek pēc otra grauda.	Viens skolēns stāv apla centrā. Visi skolēni rāda malšanas kustības. Uzaicina aplī otru skolēnu.
Mala, mala pelīte otru rudzu graudu Samalusi otru graudu tek pēc trešā grauda.	Divi skolēni stāv apla centrā. Visi skolēni rāda malšanas kustības. Pirmais skolēns uzaicina aplī trešo skolēnu.
Mala, mala pelīte trešo rudzu graudu Te ierauga rudo runci- Spuc! Aliņā iekšā!	Trīs skolēni stāv apla centrā. Visi skolēni rāda malšanas kustības. Skolotājs no skolēnu vidus izvēlas citu skolēnu - „runci”, kurš, atkārtojot dziesmu, ir jaunais pelītes lomas izpildītājs. „Runcim” nostājoties aplī „pelīte” un „graudi” ieņem vietu aplī. Visi skolēni pietupjas.

Kustību imitācija dziesmās
Imitation of movement in songs

Mūzikas izjūta un uztvere it cieši saistītas savā starpā. Gan vienas, gan otras ir objektīvās realitātes juteklisks atspoguļojums, kurš eksistē neatkarīgi no apziņas, pamatojoties uz objektīvās realitātes iedarbību uz sajūtu orgāniem. Uztverē mēs sajūtu līmenī spējam apzināties priekšmetu vai parādību, kura uz mums iedarbojas (Rubinšteins, 2000). Veicot kustību imitāciju dziesmās, skolotājs var izmantot ne tikai dziesmas teksta tēlu un tēlu darbību imitējošas kustības, bet arī abstraktas kustības. Svarīgi, lai skolotāja piedāvātās kustības tiktu izpildītas ritmiski precīzi ar pareizu koordināciju, kas ļautu uztvert dziesmas tekstu. Edvards de Bono uzskata, ka mēs esam ignorējuši uztveri, jo uzskatām, ka galvenais ir loģika. Ja uztvere ir neatbilstoša, tad rezultāts būs maldīgs neatkarīgi no tā, cik lieliska būs loģika (Bono, 2012). Tātad, abstraktas kustības līdzīgi dziesmas teksta tēlu un tēlu darbību imitējošām kustībām skolēniem veicina dziesmas teksta apguvi, jo konkrēti dziesmas vārdi asociējās ar konkrētu kustību. Tā, piemēram, dziesmas „Bungotājs” (skat.4.tabulu) kustības asociējas ar skaņām, par kurām ir stāstīts dziesmas tekstā. Lietus bungas asociējas ar lietus līšanas skaņām un imitē bungu spēli izmantojot skanošos žestus, bet plaukstu berzēšana atdarina koku lapu čaukstēšanu. Dziesmas otrajā pusē izmantotas teatrālas kustības atdarinot to, cik grūti ir

lietum. Kā arī darbību un darbības apstākļus imitējošas kustības dziesmas teksta vārdiem „lūkoties” un „mērcēties”.

4.tabula

Bērnu dziesmas „Bungotājs” J.Tabūnes mūzika un vārdi kustību imitācija
Imitation of the characters and their actions in movement in the children's song
„Bungotājs” (music and lyrics by J. Tabūne)

Dziesmas teksts	Kustību apraksts
Tra-ta-ta-ta tra-ta-tā, Lietus bungas rībina	Izpilda skanošos žestus dziesmas ritmā pret augšstilbiem.
Un ar vēju divatā Kokiem lapas šķibina.	Dziesmas ritmā izpilda berzēšanas kustības ar plaukstām.
Pūlas, pūlas, smagi elšs, Visvisādus niekus melš,	Pārnes svaru (smagi gāzelējoties) no vienas kājas uz otru.
Būtu jāiet lūkoties, Tikai nedrīkst mērcēties	Pieliekot plaukstu pie pieres lūkojas apkārt. Ar plaukstām virs galvas veido jumtiņu.

Dziesmas „Putniņi lietū” (skat.5.tabulu) veidota izmantojot abstraktas kustības, kuras veicina skolēnu kustību koordināciju.

5.tabula

Bērnu dziesmas „Putniņi lietū” M.Zariņa mūzika. J.Baltvilka vārdi kustību imitācija
Imitation of the characters and their actions in movement in the children's song „Putniņi
lietū” (music by M. Zariņš, lyrics by J. Baltvilks)

Dziesmas teksts	Kustību apraksts
Lietus krīt un krīt un krīt, Lietus krīt un krīt un krīt, Lietus krīt un krīt bez mitas, Lietus krīt un nesasitas.	Katras teksta rindas sākumā rokas paceļ virs galvas, liekot dūrīti zem dūrītes, ar rokām veic kāpšanas kustību uz leju.
Piks, piks, peks, peks, puks, puks, poks, poks, Piki, piki, peki,peki, Puki, puki, poki, poki,	Imitē skolotāja kustības un izpilda skanošos žestus pret ķermeni dziesmas ritmā (ceturtdaļnotīs un astotdaļnotīs).
Čirrr!	Izpilda ritma tremolo uz saviem augšstilbiem.

Dziesmas pirmajā pusē skolēni izpilda lejupejošas kustības atbilstoši dziesmas melodijai. Lai labāk apgūtu un nostiprinātu melodiju, dziesma ir jāatkārto vairākas reizes. Atkārtojot dziesmu nemainīgs paliek melodijas virziena attēlojums, bet imitējošo kustību var mainīt. Piemēram, skolēni dūrītes var nomainīt melodijas virzienu rādot ar plaukstām vai pirkstiem, vai sprīžiem u.t.t.

Dziesmas otrajā pusē skolotājs rāda, bet skolēni imitē dziesmas teksta ritmisko zīmējumu imitējošas kustības, izmantojot skanošos žestus. Katrā dziesmas atkārtojuma interpretācijā mainot kustību imitācijas, skolēni koncentrējas, ir uzmanīgi.

Dziesmu iespējams dziedāt, izmantojot skolēnu pāru darbu. Dziesmas pirmajā pusē skolēni pāros kopīgi imitē melodijas virzību, iepriekš vienojoties par izmantojamiem žestiem. Dziesmas otrajā pusē ar skanošajiem žestiem veic ritmisku dialogu atbilstoši dziesmas teksta ritma struktūrai. Dziesmas „tremolo” izpilda uz partnera pleciem. Dziesmas dziedāšanas interpretācija pāros veicina sadarbības prasmes, kuru pamatā veidojas skolēnu savstarpējā motivācija dziedāt pēc iespējas labāk. Ž.Eire analizē un pierāda to, ka bērniem, kuriem pirmajos dzīves gados izdodas laba sensorikas un motorikas integrācija, ir vēlāk vieglāk attīstīt garīgās un sociālās spējas (Ayres, 1998). Kā pozitīvs aspekts jāatzīmē dziesmas teksta uztveršana, izmantojot uz žestiem un sajūtām balstītas kustības.

Secinājumi **Conclusion**

1. Kustības mūzikas mācībā ir darba paņēmieni, ar kuru palīdzību skolēni ar vāju lasītprasmi sekmīgi apgūst dziesmas tekstu.
2. Dziesmas tekstu var apgūt gan ar tēlu un tēla darbību imitējošām kustībām, gan ar abstraktām kustībām.
3. Abstraktas kustības līdzīgi dziesmas teksta tēlu un tēlu darbību imitējošām kustībām skolēniem veicina dziesmas teksta apguvi, jo konkrēti dziesmas vārdi asociējās ar konkrētu kustību.
4. Nostiprinot un atkārtojot dziesmu, imitējošās kustības var mainīt.
5. Apgūstot dziesmas tekstu skolēni tēlus un tēlu darbību var imitēt statistiski - atrodoties konkrētās vietās, savos solos, pie tiem vai arī telpiski – darbojoties un pārvietojoties telpā.
6. Gan lasītprasmes, gan dziedātprasmes apgūvē svarīgu vietu ieņem simultānā uztvere, bez tās nav iedomājams muzikālā materiāla loģisks izklāsts.

Summary **Kopsavilkums**

Language plays a significant role in the pupil's intellectual, emotional and social development. It serves as means of thinking and communication, helping to express one's feelings. Language is one of the most important skills used by a pupil in everyday life, learning process and self-expression. Not all students have sufficient reading literacy, when they start the first grade. Pupils read slowly, do not comprehend, what they have read, thus making it difficult to master singing skills. A situation can be observed during the music teaching that insufficient reading literacy does not allow the pupils to successfully synthesize melody with lyrics; the pupils concentrate on reading the lyrics of the song but not on the reproduction of the sound and melody in specific rhythm and pitch.

The aim of the research is to develop specific methodological techniques for learning the song lyrics through the movement, in order to improve the singing skills of the

pupils during the integrated process of music teaching, taking into consideration the modern social processes. The methods of the research: the article reflected the analysis of scientific literature, the opinions are based on the use of the author teaching experience. The article provides a standpoint and practical experience for learning the song lyrics in combination with movements, gestures and mimics.

Based on a game as the main activity for the pupils aged 6-7, we can assert that learning activities by means of games allow reaching higher results of the pupils' abilities and development. Movements, gestures and mimics are among the most applied activities and communication methods during the music classes. Intellect, feelings, imagination and emotions are expressed by means of activities and movement.

Allowing pupils to participate in purposefully organized movement activities during the music classes makes it possible to improve the singing skills, which are often delayed for the pupils aged 6-7 by the insufficient reading literacy. Understanding of the basic possibilities for the expression of movement language must be initially created, in order to communicate without words. If a teacher uses and adjusts gestures and mimics as a supplement for learning a song and changes them upon necessity, a pupil with insufficient reading literacy uses them as additional communication tool for learning the song lyrics. By learning to move expressively and imitate the teacher's actions, pupils combine the spoken and movement language. Movements, gestures and mimics create associations with a specific activity. By mastering this methodical technique, pupils can tell stories and sing songs, not concentrating on insufficient reading literacy. Such activities consisting of mimicking various movements develop children's imagination and allow learning the song lyrics. Making movements by turning into a song character – it is not only a game, but also a joy, freedom and emotions, therefore an active pupils' reaction to various situations, encouraging the pupils' self-expression and motivation.

The same character in the story told by a song can experience varied emotions. By learning the song lyrics, pupils can imitate the characters and their actions statically – by being located in specific places, at their desks, near them or dimensionally – by working and moving around the room.

By imitating the movements in the songs the teacher may use not only the movements imitating the characters of the song lyrics and their actions, but also the abstract movements. It is important that the movements offered by the teacher are performed in a rhythmically correct way with a proper coordination, which would allow comprehending the song lyrics. Imitation of the movements can be changed, while improving and repeating the song.

Conclusion:

1. Movements in the music teaching are a method of work, which helps the pupils with insufficient reading literacy to learn the song lyrics . successfully
2. The song lyrics can be learned not only through the movements imitating the characters of the song lyrics and their actions, but also through the abstract movements.
3. Abstract movements as well as movements imitating the characters of the song lyrics and their actions improve the pupils' ability to learn the song lyrics, because specific lyrics of the song create associations with a specific movement.

4. Imitation of the movements can be changed, while improving and repeating the song.
5. By learning the song lyrics, pupils can imitate the characters and their actions statically – by being located in specific places, at their desks, near them or dimensionally – by working and moving around the room.
6. A significant role in mastering the reading literacy and singing skills is played by the simultaneous perception; logical message of the musical material cannot be imagined without it.

Literatūra Bibliography

1. Ayres, A. J. (1998). *Bausteine der kindlichen Entwicklung. Die Bedeutung der Integration der Sinne für die Entwicklung des Kindes*. Berlin,
2. Birzkops, J. (1986). *Mūzikas sacerēšana klavierspēles apmācībā*. Rīga: Zvaigzne
3. Bono, E.(2012). *Domā! Kamēr nav par vēlu*. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC
4. Dalcroze, E.J. (first publ. 1912). *Eurhythmic of Jaques-Dalcroze*. London: Constable&Company LTD www.forgottenbooks.org ISBN 9781440068140
5. Gordon, E. E. (2003). *A Music Learning Theory for Newborn and Young Children*. Chicago: GIA Publications, Inc.
6. Izglītības, audio vizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra, (2011), *Lasītprasmes mācīšana Eiropā: konteksts, rīcībpolitika un prakse*. doi:10.2797/65443, <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>.
7. Jank, W. (2005). *Musik-Didaktik*. Cornelsen Verlag Scriptor GmbH&Co. KG, Berlin,
8. Maslow, A. H. (1943, 2011). [Hierarchy of Needs: A Theory of Human Motivation](http://www.all-about-psychology.com) Retrieved October 10, 2011, from <http://www.all-about-psychology.com>
9. Цейтлин, С. Н. (2000). *Язык и ребенок: Лингвистика детской речи*. Москва: Влосос
10. Рубинштейн, С.Л. (2000). *Основы общей психологии*. Санкт-Петербург, изд.” Питер”

Iveta Kepule	Rēzeknes Augstskola Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne, Latvija, LV-4600 e-pasts: kepule.iveta@gmail.com Tel. +371 25939705
---------------------	--